

Бібліотечна освіта, підвищення
кваліфікації

Українські бібліотеки очима американських студентів

У статті висвітлюється візит викладачів та студентів Школи бібліотечного менеджменту Університету Емпорії (Канзас, США) в Україну з метою знайомства із досвідом роботи українських книгозбірень.

Досвід цінувався в усі часи, адже обмін досвідом є ключем до самовдосконалення. Цього року обмінуватись досвідом в Україну приїхала група студентів - майбутніх бібліотекарів та викладачів зі штату Канзас (Університет Емпорії). Варто зазначити, що цей візит відбувся в рамках навчальної програми, розробленої Школою бібліотечного менеджменту цього університету. В курсі міжнародного бібліотекознавства Школи передбачено не лише теоретичне ознайомлення з досвідом різних книгозбірень світу, але й відвідування різних країн (студенти школи вже були, наприклад, у Болгарії, Сербії). Ініціатором та координатором візиту групи студентів в Україну виступила Наукова бібліотека Національного університету «Кієво-Могилянська академія».

Викладачі (Джон Шерідан, декан бібліотек Університету Емпорії, та Кеті Гілл, координатор програми) і

студенти з різних штатів (Деніель де Мотт, Кеті Дрейк, Зак Селлі, Майка Карейра, Елен Ейст, Айрон Нельсон, Сара Бістром, Нісса Уолш, Еммі Кемпбелл, Меган Гертел, Анжелін Вейгер, Гоуп Хармс, Аманда Мікс, Серініті Ібсен) перебували в Україні з 11 до 20 червня 2011 року та відвідали низку провідних університетських та публічних бібліотек України в Києві та Львові: Національну бібліотеку України ім. В. І. Вернадського, Національну парламентську бібліотеку України, Національну бібліотеку України для дітей, Наукову бібліотеку Національного університету «Кієво-Могилянська академія» (НаУКМА), Львівську національну бібліотеку ім. В. Стефаника та Наукову бібліотеку Львівського національного університету ім. І. Франка. Слід зазначити одразу, що бібліотечна освіта в США¹ - це завжди лише магістерська програма, причому бакалаврат або інший диплом магістра може бути здобутий в

**Світлана
Чуканова,**

*провідний бібліотекар
Наукової бібліотеки
Національного університету
«Кієво-Могилянська академія»*

будь-якій іншій ділянці. Тож американські студенти, що відвідали Україну - вже не двадцятилітні юні, а трохи старші, майже всі працюють у різних бібліотеках трьох штатів США, поєднуючи роботу з навчанням у Школі бібліотечного менеджменту, 40-50% якого відбувається дистанційно.

Метою цього візиту було знайомство зі славетною історією бібліотечної справи в Україні, що сягає віків, обмін досвідом із фахівцями провідних університетських та публічних книгозбірень України з приводу сучасних тенденцій бібліотечної справи. Відвідини вищезазначених книгозбірень стали дуже важливим пунктом у програмі, адже, по-перше, зарубіжні гості мали можливість познайомитись з їхньою історією, принципами роботи та фондами, по-друге, представити свої здобутки через виступи на круглих столах, побувати на засіданнях дискусійних бібліотечних клубів та поспілкуватись із провідними фахівцями в галузі бібліотечної справи.

Наша група, членом якої мені, як перекладачу, пощастило стати, розпочала знайомство наших американських колег із українськими бібліотеками екскурсією до провідної книгозбірні нашої країни — Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Американських студентів познайомили з історією, місією, структурою та фондами бібліотеки. Сильне враження на зарубіжних гостей справив Фонд президентів України та Фонд картографічних видань. Після двогодинної екскурсії по цій бібліотеці вони були запрошені

на круглий стіл із провідними бібліотечними фахівцями. Джон Шерідан виступив із невеликою презентацією, в якій згадав про свої попередні відвідини України (вперше він перебував на стажуванні в науковій бібліотеці «Могиляки» ще в 1996-1997 роках за програмою Library Fellow Американської бібліотечної асоціації², ще кілька разів для участі в конференціях)³, про те, що захоплюється історією нашої країни та невтомним ентузіазмом українців. Особливо зворушливо прозвучали слова Джона про те, що він залишив Україну тоді в 1997 році, але Україна назавжди лишилась в його серці. Теми круглого столу зачепили актуальні на сьогодні питання: оцифрування фондів, передплати електронних видань, ролі бібліотеки та бібліотекаря в сучасному суспільстві. Слід зауважити, що в США бібліотеки пропонують послуги, які в нашій свідомості з бібліотекою поки що, на жаль, мало пов'язані. Наприклад, крім надання доступу до мережі Інтернет, що, звичайно, практикується і в Україні, існує незвичний для нас вид послуг, як допомога у заповненні онлайн-форм для людей, які шукають роботу тощо. Саме завдяки існуванню подібних послуг та нових сервісів, вважає пан Шерідан, бібліотеки не втраять своєї популярності. Не оминули увагою й питання престижу професії бібліотекаря, особливо в США. Студенти розповіли, що там ця професія є досить престижною для молоді, особливо якщо критерій, яким престижність вимірюється, — це ставлення корис-

тувачів бібліотеки до бібліотекарів. Молоді американці вважають бібліотечну професію справді дуже потрібною в сучасному суспільстві, що живе у світі інформаційних технологій.

Наступним пунктом програми стала екскурсія по Національній парламентській бібліотеці України, де зарубіжні гості мали змогу познайомитись з процесами управління бібліотекою, окремими технологічними процесами, мали змогу оглянути всі відділи бібліотеки та поспілкуватись зі співробітниками, зокрема на предмет доступності бібліотеки та порядку оформлення читацького квитка (це питання дуже цікавило гостей під час усіх наших екскурсій).

Коли настала черга познайомити зарубіжних гостей із Науковою бібліотекою НаУКМА, екскурсія набула рис, схожих на подорож у часі. Могилянська книгозбірня вразила іноземних гостей розмаїттям колекцій. Знайомство з бібліотекою було розпочато зі Староакадемічного (Мазепиного) корпусу, де власне і розпочиналась історія славетної «Могиляки», а нині розміщена дослідницька бібліотека. Студенти та викладачі з Емпорії були в захваті від персональних книжкових колекцій В. С. Брюховецького та О. Й. Зуєвського⁴, фонду рідкісних видань⁵, представленого головним бібліотекарем С. В. Купрієць. Наступним місцем, куди перенесла нас наша імпровізована машина часу, стала бібліотека ім. Тетяни та Омеляна Антоновичів, сучасна Бакалаврська бібліотека. Тут заступник директора Т. В. Чорна ознайомила гостей із

основними принципами роботи бібліотеки, показала, як відбувається процес обробки замовлень та видачі, розповіла про передплачені бібліотекою електронні ресурси. Поступово гості наблизились до Бібліотеки-архіву-музею О. Прицака⁶, де Т. М. Сидорчук провела екскурсію, детально розказавши про архів цього надзвичайно талановитого вченого. Саме архів зацікавив найбільше наших гостей, адже в ньому дійсно можна знайти унікальні матеріали, що стануть у нагоді багатьом вченим: історикам, філологам, дослідникам-орієнталістам. Студенти з великим зацікавленням слухали про архів О. Прицака та ставили запитання щодо процедури впорядкування архівних матеріалів, аби порівняти українські та американські стандарти. Як зазначив член групи Зак Селлі: «Ми працюємо за дещо схожими принципами, що приємно вразило наших зарубіжних колег. По завершенні екскурсії ми попрямували на засідання англomовного бібліотечного розмовного клубу, де Джон Шерідан та його студенти розповідали про специфіку свого навчання та роботи. У дружній атмосфері наші вітчизняні та зарубіжні колеги ділились досвідом із різних фахових питань.

Обговорювали специфіку роботи в сучасній бібліотеці, літературні вподобання сучасного читача, інновації в бібліотечній справі, адже саме за інноваціями й стоїть наше майбутнє.

Львів вразив емпорійських колег не менше, адже вони повезли до США море позитивних вражень від міста Лева, Львівської національної бібліотеки ім. В. Стефаника та Наукової бібліотеки національного університету (ЛНУ) ім. І. Франка. Наші львівські колеги підготували не лише чудові екскурсії, але й круглий стіл зі студентами та викладачами. Американські гості були в захваті від Палацу мистецтв та його унікальних колекцій, вартового Рижика на вході до бібліотеки. Від чудової презентації про свою книгозбірню від директора університетської бібліотеки; від зустрічі з колегами - представниками різних бібліотек Львова та студентами - також майбутніми бібліотекарями з ЛНУ під час круглого столу, де зрештою «розговорились» і зворушливим «акордом» зустрічі навіть полинула пісня.⁷

Завершальним етапом стала екскурсія до Національної бібліотеки України для дітей, де пан Шерідан разом зі своїми студентами

побачили безліч цікавих відділів, поспілкувались із співробітниками, які окрім бібліотечного фаху мають ще й додаткову освіту, як-то психолога, режисера, музиканта тощо. Жваві обговорення тем використання дітьми ресурсів мережі Інтернет⁸, літературні вподобання сучасних дітей, вплив батьків на літературні смаки юних читачів та багато ін., виникло у ході екскурсії.

Загалом, як бачимо, обмін досвідом вийшов досить вдалим. Наші гості змогли поглянути на роботу бібліотекаря нашими очима, а ми в свою чергу побачили цю роботу з їхньої точки зору. Такі програми обміну досвідом збагачують нас як професіоналів і як особистостей, адже ключовим у процесі обміну досвідом є живе спілкування, що рухає нас уперед. Змушує працювати над собою, постійно вдосконалюватись. Джон Шерідан на одній із зустрічей сказав, що головне - це прямувати до своєї мети, незважаючи на перешкоди, мати ентузіазм і вірити у свої сили. Дозволю собі погодитись з цією думкою та підкріпити її висловом Й. В. Гете: «Недостатньо лише отримати знання, треба знайти їм застосування. Недостатньо тільки бажати, треба робити».

¹ Див. http://kmalibrary.blogspot.com/2011/02/blog-post_02.html.

² Новини бібліотечного життя / Відділ аналізу інформації // Вісник книжкової палати. - 1997. - № 2. - С. 16; CC Head Librarian in the Ukraine: SheridanWins ALA Fellowship // Access. - 1997. - February (№ 5). - P. 2.

³ Див. детальніше на <http://www.qpntb.ru/win/inter-events/crimea2003/index2.htm>.

⁴ Див. детальніше про фонд колекцій на <http://www.library.ukma.kiev.ua/index.php?id=38>.

⁵ Див. детальніше про фонд рідкісних видань на <http://www.library.ukma.kiev.ua/index.php?id=43>.

⁶ Див. детальніше про колекцію О. Й. Прицака на <http://www.library.ukma.kiev.ua/?id=359>.

⁷ Див. http://kmalibrary.blogspot.com/2011/06/blog-post_17.html.

⁸ Див. також http://www.onlandia.org.ua/pages/v_turvallisuus_ia_Japsen_ika.